

Književnost.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Ravnokar razpošilja imenovano društvo svoja izvestja za l. 1893. in sicer dva nemška dela skupno s VI. sešitkom slovenskih. Mnogi zahtevajo, naj bi se tudi nemški del v dvomesečnih sešitkih izdajal, kakor n. pr. celovška „Carinthia“ in kakor čujemo, nima društveni odbor nič proti temu, če se le sposoben urednik najde. Najbogatejšo vsebino ima slovenski del izvestij, v katerem čitamo spise in doneske skoro vseh znanih slovenskih pisateljev, ki se pečajo z zgodovino ali prirodopisjem. Kakor v poprejšnjih letnikih, tako je napolnil tudi v lanskem večino predalov g. deželni arhivar A. Koblar (Drobtinice iz furlanskih arhivov, Boji na Krajinah in zmaga pri Sisku, Cesta čez Ljubelj, Valvasor vojak). Posebno zanimiv in velike strokovnjaške vrednosti je S. Robičev spis o „Kranjskih mahovih“, ki so v izvestjih privikrat tako točno popisani in učenemu svetu razglašeni. O prehistoričnih najdbah na Kranjskem zlasti o prezanimivih izkopinah na Magdalenski gori pri Šmarjah, poročala sta prof. Rutar in J. Pečnik. Prav zanimivi so bili „mali zapiski“, ki so prinašali zelo važne drobtinice za kranjsko domoznanstvo. Na platnicah so se tiskale razne „beležke“ bolj jezikoslovne vsebine, iz katerih se spozna n. pr. da je bila nekđaj glagolica tudi na Kranjskem močno razširjena. — Zgodovinski del nemških izvestij pripoveduje najpoprej o društvenem stanju (260 članov, med temi 4 častni in 3 dopisujoči) in o predavanjih v muzejskem društvu. Za tem prinaša prof. Kaspretovo razpravo o gosposčini Soteska (Ainöd) z mnogimi prepisi tamošnjih listin. V drugi razpravi opisuje nadzornik prof. Wallner prav obširno „Ljubljansko gardo od XV. stoletja naprej“, v tretji pa „Ljubljansko šolstvo pred reformami Marije Terezije“. Dobro bi bilo, ko bi tudi „U. T.“ to razpravo prinesel, če ne v celoti, pa vsaj v glavnih potezah. Prav zanimiva je tudi „Zgodovina Tivolskega grada“, katero je spisal znani preiskovalec Kranjske zgodovine P. pl. Radics. Na koncu zvezka se nahaja prepis štirih pisem iz Vatikanskega arhiva (prof. Rutar), ki se tičejo zgodovine antireformacije na Kranjskem. — V prirodopisnem delu nahajamo na prvem mestu obširno razpravo prof. Seidla o podnebju na Kranjskem, ki je pisana strogo učenjaški in bo naša torej le malo čitateljev med Slovenci. V drugi razpravi opisuje prof. Voss vse do zdaj znane rudnine na Kranjskem prav večje, ali grajati moramo nekorektno in nedosledno pisavo slovenskih krajevnih imen. Temu je pač lahko opomoči s tem, da se pogleda v krajevni repertorij ali pa popraša kakega slovenskega izobraženca. Konec prirodopisnega dela priobčil je prof. Rutar vse do sedaj natančno izmerjene točke na Kranjskem (o priložnosti niveliranja, vpeljevanja vodovoda v Ljubljani in trasiranja železnice), ki vtegnejo zanimati marsikaterega učitelja ob omenjenih progah. *M. M.*

Vestnik šolske družbe sv. Cirila in Metoda. VII. Povodom VIII. velike skupščine v Sežani dne 26. julija 1893. Izdalo in založilo vodstvo. V Ljubljani. Tiskala „Katoliška Tiskarna“. 1893. Str. 164. — V Vestniku beremo na prvem mestu natančno poročilo VIII. velike skupščine naše šolske družbe, katera je bila dne 26. mal. srpana 1893 v Sežani na Krasu. Iz obsežnega poročila posnamemo, da je imela družba v letu 1892. **15.962 gld. 80 kr.** dohodkov in **13.258 gld. 9 kr.** razhodkov. Te številke nam pričajo o velikem vsestranskem delovanju prekorigne družbe. Od strani 69. do 135. so objavljena imena vseh darovalcev in darovalk, kateri so družbi naklonili kakoršnigoli dar. Zlasti je lepo število onih rodoljubov in rodoljubkinj, ki so dopostali družbi prve krone. Iz imenika podružnic za l. 1892. je razvidno, da je bilo na Kranjskem 56 podružnic, na Štajerskem 31, na Koroškem 15, na Primorskem 23, torej skupaj **125** podružnic z **11.068** udov, izmed katerih je **120** pokroviteljev. — V vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda je 12 udov, v nadzorništvu 5 in v razsodništvu 5. Končno so zabeleženi društveni zavodi, katerih je najmanj in katere obiskuje nad tisoč slovenskih otrok! — Družba sv. Cirila

in Metoda bodi sleharnemu Slovencu sveta družba! Vsak jo podpiraj po svojih močeh, saj je podpore potrebna in vredna vsega priznanja!

G.

Ugodna prilika. V M. Kuštrovi zapuščini v Kranji je na prodaj pod polovico znižano ceno več lepo vezanih knjig in sicer: Valvasor (Krain u. Kärnthen); Brechts Thierleben; Schlossers Weltgeschichte; Dorres Hl. Schrift; Jean Pauls Werke; Shakespeares dram. Werke; Wielands Werke; Lessings Werke; Bibliothek für Ost und West; Saphirs Schriften, Vaterländisches Ehrenbuch i. dr. Oglasiti se je pri vdovi pokojnikovi.

G. Likar, knjigostržec v Gorici je izdal prav praktične zvezke za ljudske šole. Njih liniaturo je uredil za osemletno šolsko dobo tako, da učenec rabi vsako leto drugo zaporedno številko od 1. do 8. Te liniature so pregledali in odobrili gg. nadzorniki in učitelji na Goriškem. 100 pisank iz močnega popirja velja 70 kr., iz malo šibkejšega pa 60 kr.

Dom in Svet, ilustrovan list za leposlovje in znanstvo izhaja od novega leta sem po dvakrat na mesec in v večji obliki, kakor do sedaj. 1. številka je izšla s prav zanimivo vsebino in krasnimi slikami. Cena „Dom in Svet-u“ za l. 1894. je: 4 gld. 20 kr. za celo leto; 2 gld. 10 kr. za pol leta; 1 gld. 5 kr. za četrto leta.

Vrtec, časopis s podobami za slovensko mladino je prinesel v 1. letošnji številki prav mnogo podučnega in kratkočasnega berila za našo mladino. Vrtec stoji za celo leto samo 2 gld. 60 kr.; za pol leta 1 gld. 30 kr.

Ljubljanski Zvon — književno glasilo razumnosti slovenskega — prinaša v letošnji prvi številki mnogo lepih pesem in povesti iz peres prvih pesnikov in pripovedovalcev slovenskih. „Lj. Zvon“ izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jedenkrat na mesec v zvezkih ter stoji vse leto 4 gld. 60 kr., pol leta 2 gld. 30 kr., četrto leta 1 gld. 15 kr.

Spomin pridnim učencem ali nauk o lepem vedenji šolske mladine. Spisal J. S., katehet. V Ljubljani. Natisnili in založili J. Blaznikovi nasled. Cena 10 kr.

Slovensko-nemškega slovarja knezoškofa Antona Alojzija Wolfa osmi sešitek obseza besede od „medčeljusten“ do „naj“.

Listek.

Nulla dies sine linea.

Gospod urednik! Kdo bi si bil mislil letos o novem letu, da bomo imeli v malo dneh tako važen in zajedno tudi v finančnih zadevah nevaren faktor v naši „revni“ deželi. „Proračun za šolske potrebe“ napravlja brezupen utis. Dežela preveč troši za šolstvo, uspehi so neznatni. Taki vzdihli so odmevali po dvorani deželnega zbora.

Torej kakor vidite, vsekako smo važen, a drag faktor v domovini. Na vsak način je to napredek. Da, napredovali smo. „Vsaka stvar jedenkrat pride naprej“, tako je dejal oni, ki se je spodtaknil na pragu v hranilnico, butil z glavo v prestrašenega uradnika, opravičuje svoj nenavadni prihod s slabim vremenom, ledenim pragom in kolikor toliko tudi — z lastno nerodnostjo. „Glava je le glava, zakaj bi ne smela kedaj tudi naprej; saj brez glave ni možnje; brez možnje ne hranilnice. Oprostite, gospod urednik, ta dan si bom zapomnil“.

„Tudi jaz!“ bil je odgovor čudnemu obiskovalcu.

Smejali se bodete, gospod urednik, prebravši te vrstice in mislili: kako nerodna primera! Toda izvolite počakati. Danes tudi jaz ne prihajam s praznim košem.

Naš vrli Pivčan izpod Leskovega grma je zadnjič poudarjal vrlo misel, da bodimo solidarni, bodimo jedini kakor je jedina čast. duhovščina. Zares zlata vredna misel, in